

BİR DEVRİN SANATÇISI: ALEV EBÜZZİYA

Alev Ebüzziya, tek renkle sırlanan, küçük tabanlarıyla âdeta havada süzülüyormuş gibi görünen seramik çanaklarını 60 yılı aşkın bir süredir üretiyor. Her ne kadar “usta” diye anılmaktan hoşlanmasa da seramiğin ve çağdaş Türk sanatının en mahir isimlerinden biri. Abidin Dino’nun bir vakitler, “Hem kuzum, söyler misiniz, bu çanaklara ne koymayı göze alıyorsunuz? Nar taneleri mi, zencefil mi, kuş sütü mü yoksa?” dediği çanaklarını görür görmez Ebüzziya’nın elinden çıktığını anlıyoruz. Bu kendine has imzanın ardında ise belki de onlarca yıldır tekerrür eden tutku ve çalışkanlık yatıyor.

Fotoğraflar "Patrick Muller"

Zamanla usta olmanın sırrı nedir?

Bunun bir sırrı yok. Çok çalışmak gerekli yalnızca. Ne kadar yetenekli olursanız olun, çok çalışmadığınız takdirde bir yere varmanız mümkün değil.

İstanbul'daki son sergilerinizden biri geçtiğimiz yıllarda düzenlediğiniz "Tekerrür"dü. Yarım asrı geçen sanat yolculuğunuzu düşünürseniz "tekerrür" nasıl karşılık buluyor yaşamda?

Bugün hâlâ başka bir çanak yapabiliyorsam bu bir tekerrürdür. Bir şeyleri tekrarlaya tekrarlaya öğrenebiliyoruz. Ancak bu, aynı şeyi tekrarlamak anlamına gelmiyor. Aynı şeyi başka türlü yapmak olarak da düşünebiliriz "tekerrür"ü.

Yaratım değil, üretim ifadesini kullanıyorsunuz. Tek bir çanağın yolculuğu ve üretim süreci nasıl geçiyor?

Evet, kendime hiçbir zaman sanatçı demedim, yaptığım işe de sanat demedim. Her zaman iş ürettiğimi söylerim. Bir çanağın yolculuğuna gelirse; çok yoğun bir şekilde ve ağır bir işçilikle en az altı saat süren bir üretim süreci söz konusu. Çamuru yoğurmak, bantları hazırlamak, üst üste koymak gibi adımlarla muhakkak altı saat kadar süren yorucu bir üretim aşaması var. Ancak hiç şikâyet etmem yorucu olmasından.

Her çanağın fırından dilediğiniz gibi çıkmadığını tahmin ediyorum. Ne yapıyorsunuz bu çanaklara?

Genellikle kırıyorum. Ancak kötü bir iş çıkmışsa elimden hemen atmam o çanakları, çünkü yaptığımız kötü işten de çok şey öğrenebiliriz. Kimi zaman kötü bir işin karşısına geçip, "Ben bunu nasıl yapmışım" diyebilmek de iyidir. Hatalarımızı görmek önemli. Fakat bir süre sonra mutlaka kırarım

istediğim gibi çıkmayan çanakları.

Eğer daha iyisini yapabileceğimi biliyorsam, daha azıyla yetinmem söz konusu değil.

İsteddiğiniz çanağı elde ettiğinizde ne hissedersiniz peki?

Muhakkak sevinç.

Atölyeniz Paris'te. Çok uzun yıllardır oradasınız, Paris sizi besleyen bir şehir mi?

Paris dünyanın en önemli sanat merkezlerinden biri ve benim de çok sevdiğim bir şehir. Deniz kenarında olmamasına rağmen dünyanın en güzel şehirlerinden biri bence. Hatta belki de en güzeli. Paris'te yaşadığım için çok mutluyum. Şehre duyduğum sevgi bile beni beslemeye yetiyor.

Yalnız renklere hassas değilim; müziğe, insan ilişkilerine, kısacası her şeye hassasımdır. Ve tüm bunların çaba gerektirdiğini düşünüyorum: çaba ve dikkat...

Seramik sanatı nasıl Paris'te?

Paris'e geldiğim ilk yıllarda kesinlikle gelişmiş değildi. Hatta seramikçi olduğumu söylediğim zaman, kırık porselen bebeklerini tamir edip edemeyeceğini soranlar olurdu. 35 sene önce bu haldeydi. Bugün ise gereğinden fazla kişi seramik yapmaya başladı. Bu kötü bir durum değil tabii, seramikle uğraşan bu kesimin yüzde 3'ü iyi seramik yapsa ne mutlu bize!

Her zamankinden daha hüzünlü olduğunuz bir dönem mavi çanaklar üretmişsiniz, bir dönem ise kırmızı çanaklar. Şimdilerde ağırlıklı olarak çalıştığınız bir renk var mıdır?

Zor bir dönemde canım mavi çanaklar üretmek istedi; çünkü mavi rahatlatıcı bir renktir. Kesinlikle entelektüel bir seçim değildi, canım mavi çekmişti o dönem. İçgüdüsel bir seçimdi. O mavi çanaklar o kadar meşhur oldu ki artık mavi çanak üretmiyorum. Şu aralar ağırlıklı olarak çalıştığım bir renk yok fakat şunu söyleyebilirim; hangi rengi ya da formu seçersem seçeyim, ruhumun bir kısmını yaptığım işe aktarıyorum. Bir sergiye hazırlanırken belli bir ahenk yaratmayı düşünürüm, bir müzik cümlesi gibi beraberlik oluşmasını isterim. Yakalamak istediğim şey bir ahenktir.

Biçim olarak çanakta sizi çeken şey nedir? İçindeki boşluk mu?

İçindeki boşluk, rengi, üstüne eklediklerim... Nasıl ki bir insan derisi, eti, kemiği ile bir bütün ise bir çanak da öyledir. İçi, dışı, etrafına yaydığıyla bir anlamı varsa istediğim çanağı yapabilmiş oluyorum. Bu yüzden, içini dışından, rengini biçiminden ayırmam. Her çanağın istediği bir renk ve desen vardır. Çanakla konuşa konuşa buna karar veriyoruz.

Bir röportajınızda Füreyra Koral'ın atölyesinde çalıştıktan sonra "Hayat böyle yaşanır" diye düşündüğünüzü söylüyorsunuz. Bunca zamanın getirdiği tecrübeyle, hayat nasıl yaşanır sizce?

Hayatı güzel yaşamak için bence en önemlisi sevdiğin işi yaparak çalışmak. Ve bir de, beğenilmek için değil kendin için yapmak.

Renklere hassasiyetinizi biliyoruz, hayatta nelere hassasiyet gösterirsiniz peki?

Yalnız renklere hassas değilim; müziğe, insan ilişkilerine, kısacası her şeye hassasım. Ve tüm bunların çaba gerektirdiğini düşünüyorum: çaba ve dikkat... Dostluk çaba ister örneğin. Sohbetimizde ustalığı konuştuk fakat belki de her şeyin özünde çaba var. Dostluğun korunması için çaba göstermek gerekir, başarılı olmak için de keza. Çok çalışmadan nasıl başarılı olabiliriz ki?

Sanat ve düşün dünyanızı zenginleştiren sanatçılar kimlerdir?

Gençliğimden beri hayran olduğum sanatçılardan biri Rothko'dur. Giacometti ve Anselm Kiefer çok sevdiğim ve beni derinden sarsan sanatçılardandır. Okuduğum zamanlarda ise biyografi, felsefe ve araştırma okumayı severim. Türk edebiyatını da elimden geldiğince takip etmeye çalışırım hep.

Şu sıralar ne üzerine çalışıyorsunuz?

Aralık başında Fondation Cartier'de açılacak Hintli mimar Bijoy Jain'in "Le Souffle de l'Architect" (Mimarın Nefesi)'de sergilenecek işlerim var. Jain iki sanatçı davet etti, Çinli ressam Hu Liu ve ben. Ardından Bruxelles'deki galerimde, Nev Ankara ve Nev İstanbul'da sergilerim olacak. 2025'te de New York'taki Salon 94 Galerisi'nde sergilerim olacak.